

**Szakmai képzés
Büntetés-végrehajtási főfelügyelő**

Büntetés-végrehajtási jogi ismeretek tananyagegység

§.

Szerkesztette:
Bozáné Török Erika c. bv. alezredes
Tánczosné Finszter Rita bv. alezredes
Jakulyákné Dr. Csende Zsuzsanna bv. főhadnagy

2021. február 1.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
1. A Büntető Törvénykönyv, a Büntetőeljárásról szóló törvény, illetve a Bv. Kódex, mint jogforrás. 5	
1.1. A büntetőjog helye a jogrendszerben, a büntetőjog forrásai	5
1.2. A büntetőjog forrásai	5
1.3. A Büntető törvények rendszere.	5
1.3.1. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről	5
1.3.2. 2017. évi XC. törvény a Büntetőeljárásról	6
2. A bűncselekmények elkövetői (a tettes, közvetett tettes, társtettes, a felbujtó és a bűnsegéd).....	6
2.1. A bűncselekmény elkövetői.....	7
3. Társas bűnelkövetési alakzatok	8
3.1. A bűnszervezet	9
3.2. A bűnszövetség.....	9
3.4. A bűnismétlés	10
4. A befogadási eljárás mozzanatai, az ideiglenes befogadás, és a befogadás megtagadása.....	13
4.1. Bevezetés.....	13
4.1.1. Intézkedés a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére	13
4.1.2. Befogadás fogalma	13
4.2. A befogadási eljárás mozzanatai	13
4.3. A befogadás megtagadása	14
4.4. Ideiglenes befogadás	14
4.5. Befogadás megőrzésre.....	15
4.6. A befogadással kapcsolatos intézkedések és értesítések	15
5. A büntetőjog szankciórendszere	17
5.1. A büntetőjogi szankció fogalma	17
5.2. A büntetés célja	17
5.3. Büntetőjogunk szankciórendszerének jellemzői:	17
5.4. A büntetés fogalma.....	17
5.5. A szabadságvesztés fogalma	17
5.6. A szabadságvesztés tartama.....	18
5.6.1. Határozott ideig tartó szabadságvesztés	18
5.6.2. Életfogytig tartó szabadságvesztés	18
6. A feltételes szabadságra bocsátás feltételei, kizáró okok.	20
6.1. Fogalma.....	20

6.2.	Feltételes szabadság a határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén.....	20
6.2.1.	Időpontja.....	20
6.2.2.	Tartama.....	21
6.2.3.	Feltételes szabadság megszüntetése	21
6.3.	Feltételes szabadság életfogytig tartó szabadságvesztés esetén	21
7.	A büntetés-végrehajtási bíró és az ügyész feladatai	23
7.1.	Bevezetés.....	23
7.2.	Az ügyész	23
7.2.1.	Az ügyészség jogállása az állami szervezetrendszerben	23
7.2.2.	Az ügyész feladatkörei	23
7.2.3.	Az ügyész tevékenysége a büntetés-végrehajtásban	23
7.2.4.	Az ügyész hatásköre a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletében	24
7.2.5.	A bv. ügyész intézkedési jogköre a büntetés-végrehajtással összefüggésben	24
7.3.	A büntetés-végrehajtási bíró.....	25
7.3.1.	A büntetés-végrehajtási bíró tevékenysége a büntetés-végrehajtásban	25
8.	A szabadságvesztés büntetés félbeszakítása.....	27
8.1.	A büntetés félbeszakításának kezdeményezése	27
8.2.	Döntésre jogosultak köre.....	27
8.2.1.	<i>Hivatalból történő büntetés-félbeszakítás</i>	27
8.2.2.	A kérelemre történő büntetés-félbeszakítás.....	27
8.2.3.	Értesítési és jelentkezési kötelezettségek	28
8.2.4.	Engedélyezett büntetés-félbeszakítás megszüntetése.....	28
8.2.5.	A szabadságvesztés félbeszakítása várandósság esetén.....	28
9.	A büntetőjogi, a szabálysértési és a rendbírság helyébe lépő elzárás szabályai	29
9.1.	Az elzárás végrehajtásának jogforrásai és elhelyezkedése a jogkövetkezmények között	29
9.2.	Az elzárás fajtái	29
9.3.	Az elzárás szabályai	30
9.4.	Jutalmazás és fenyítés, biztonsági részleg.....	31
9.5.	A halasztás és a félbeszakítás szabályai	31
10.	A reintegrációs őrizet.....	33
10.1.	Elrendelése:	33
10.2.	A reintegrációs őrizet időtartama.....	33
10.3.	Kizáró okok:.....	33
10.4.	A reintegrációs őrizet előterjesztése:	34
10.5.	A reintegrációs őrizet megszüntetése:	34

11.	Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása	36
11.1.	Fogalma	36
11.2.	Kezdeményező lehet.....	36
11.3.	Kizáró okok	36
11.4.	Ügymenet	37
11.5.	EVSZ alkalmazásának felfüggesztése	38
11.6.	A végrehajtási szabályok enyhítése	38
12.	Átmeneti részleg.....	40
12.1.	Az átmeneti részleg és a behelyezés feltételei.....	40
12.2.	Az átmeneti részleg többletjogosultságai	40
13.	Az intézet kötelezettségei, nyomtatványok használata a szabadítási eljárás során	42
13.1.	A szabadítás.....	42
13.2.	A szabadítás ideje és szabályai	42
13.3.	Értesítés a szabadításról.....	42
13.4.	Eljárás szabadulás esetén.....	43
13.5.	A szabadulási igazolás.....	43

1. A Büntető Törvénykönyv, a Büntetőeljárásról szóló törvény, illetve a Bv. Kódex, mint jogforrás.

1.1. A büntetőjog helye a jogrendszerben, a büntetőjog forrásai

A büntetőjog a közjog területéhez tartozik, a jogrendszer egyik jogága. Tágabb értelemben a büntető anyagi jog, a büntetőeljárásjog, valamint a büntetés-végrehajtási jog normarendszerét, szűk értelemben az anyagi büntetőjogot foglalja magában.

A büntetőjog a jogrendszer egyik közjogi jellegű ága, amely azokat a tevékenységeket tartalmazza, amelyek sértik vagy veszélyeztetik a fennálló hatalmi, gazdasági struktúrát, a polgárok személyét vagy jogait, és amely jogág jogkövetkezmények kilátásba helyezésével tilalmazza a sértő vagy veszélyeztető magatartások megvalósítását vagy az elvárt magatartások elmulasztását.

A jogban általánosságban megkülönböztethető az alaki jogforrás és anyagi jogforrás.

Alaki jogforrás: a jog fizikai megjelenési formája, maga a jogszabály.

Anyagi jogforrás: az a személy vagy szervezet, amely jogalkotásra jogosult.

1.2. A büntetőjog forrásai

(Jogforrás fogalma: egyfelől **az a forma, amelyben a jogszabály megjelenik**, másfelől jelenti a jog megalkotóját, létrehozóját, vagyis azokat az állami szerveket, amelyek a jogszabályok tényleges kibocsátására jogosultak / Jogforrási hierarchia érvényesül)

- nemzetközi jog
- Alaptörvény
- törvény - az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg”, a büntetőtörvény mindig alapvető jogot korlátoz.
- törvényerejű rendelet (tvr.) – korábbi jogforrási rendszerből megmaradt, még hatályban lévő szabályok, normák
- alacsonyabb szintű jogszabályok – rendeletek, melyek a büntetőjogi keretszabályokat töltik ki (pld. KRESZ)

1.3. A Büntető törvények rendszere.

1.3.1. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A hatályos magyar büntetőjogi szabályozás értelmében egyetlen törvény tartalmazza a büntetőjogi felelősségre vonás pozitív és negatív feltételeit, a kiszabható szankciókat és valamennyi büntetendő cselekményt. Az egységes szabályozás előnye, hogy lehetővé teszi az állampolgárok számára annak pontos megismerését, hogy mely cselekmények milyen feltételek mellett büntetendők, illetve az egyes bűncselekmények elkövetése miatt mely személyek büntethetők.

A hatályos Btk. két nagy részre tagolódik: a hatállyal, a felelősséggel, a szankciókkal és az értelmező rendelkezésekkel foglalkozó Általános Részre, valamint a bűncselekményeket tartalmazó Különös Részre. A kódex Záró Részében pedig az értelmező, hatályba léptető, hatályon kívül helyező, stb. rendelkezések kapnak helyet.

1.3.2. 2017. évi XC. törvény a Büntetőeljárásról

A büntetőeljárás a **büntetőjogi felelősségre vonásra irányuló folyamatot** jelenti. A büntetőeljárás olyan eljárási cselekmények sorozata, amelyek annak feltárására irányulnak, hogy megvalósult-e valamely a Büntető törvénykönyvbe ütköző büntetendő cselekmény, ha igen, azt ki követte el, s miként, milyen formában, milyen keretek között alkalmazható a terheltre a büntető anyagi jog. A büntetőeljárás legfontosabb és elsődleges hatályos jogforrása (a továbbiakban: **Be.**)

A hatályos büntetőeljárás törvény az eljárás három fő szakaszát különíti el:

1. nyomozás a büntetőeljárás előkészítő szakasza, a bűncselekmény felderítése, a bizonyítékok beszerzése és vizsgálata. E szakasz eljárási cselekményeit (kihallgatások, szemlék, adatgyűjtés stb.) a nyomozó hatóság végzi az ügyész felügyelete (és gyakran irányítása) alatt.
2. vádemelés (ügyészi szakasz), e rövid szakaszban az ügyész a nyomozás anyaga alapján dönt a nyomozás megszüntetéséről, vagy a vádemelésről, esetleg annak alternatíváiról (pl. közvetítői eljárás, vádemelés elhalasztása).
3. bírósági szakasz a vádemelést követő szakasz, amelynek központjában a tárgyalás áll; nyilvános, koncentrált bizonyítási eljárás alapján itt történik meg a tényleges döntés a büntetőjogi felelősségre vonásról. A jogerős bírói döntést követően pedig a büntetőeljárás befejeződik, és amennyiben elítélésre került sor, úgy kezdetét veszi a büntetés végrehajtása.

1.3.3. A 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló (Bv. tv. vagy Bv. kódex)

A szabályozás tárgya:

A hatályos büntetés-végrehajtási jog felöleli valamennyi, a büntető törvénykönyvben meghatározott büntetés és intézkedés végrehajtásának szabályait.

Ennek megfelelően szabályozza a büntetések és intézkedések végrehajtását, a szabadultak utógondozását, valamint a személyes szabadságot érintő büntető eljárásjogi kényszerintézkedések végrehajtását, továbbá egyes büntető felelősségre vonáson kívül eső jogkorlátozások végrehajtását (pld. szabálysértési elzárás).

A szabályozás tartalma, jellemzői:

A büntetések és intézkedések végrehajtása a büntetőjogi felelősségre vonás utolsó, befejező szakasza, amely egyrészt a jogszabályban arra feljogosított állami szervek tevékenységét, másrészt pedig az elítéltek ennek megfelelő magatartását feltételezi. Ennek során a végrehajtásra feljogosított állami szervek és az elítéltek között meghatározott társadalmi viszonyok keletkeznek; ezek jogi szabályozása nélkülözhetetlen egyrészt a büntetések és intézkedések eredményessége, másrészt pedig az állampolgári jogok védelme szempontjából.

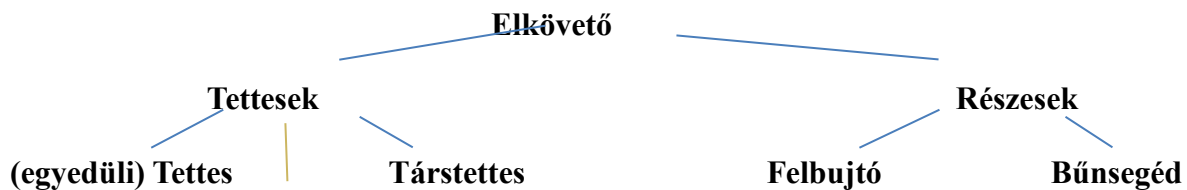
2. A bűncselekmények elkövetői (a tettes, közvetett tettes, társtettes, a

felbujtó és a bűnsegéd).

2.1. A bűncselekmény elkövetői

A bűncselekmény elkövetőire vonatkozó hatályos törvényi szabályok szerint az elkövetőknek két fő csoportja van, egyrészt a **tettesek** (tettes, közvetett tettes, társtettes), másrészt a **részesek** (felbujtó, bűnsegéd).

A Btk. Különös Része a bűncselekmények megfogalmazásakor a tettesi tevékenységet veszi alapul, vagyis a törvény a tettesi cselekmény modellje szerint építkezik. Az elhatárolás alapja, hogy aki a bűncselekmény törvényi tényállásának keretein belüli tevékenységet fejt ki, az tettes, aki viszont a törvényi tényálláson kívül eső cselekménnyel működik közre a bűncselekményben, az a részes.

Közvetett tettes

Elkövető a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (a továbbiakban együtt: tettesek), valamint a felbujtó és a bűnsegéd (a továbbiakban együtt: részesek).

Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja.

Tettes tehát az az ember lehet, aki az alannyá váláshoz szükséges feltételekkel rendelkezik, és aki a Btk. Különös Részében található, valamely törvényi tényállást egészben vagy részben – ekkor kísérletről van szó – megvalósítja. Tettesi cselekmény hiányában bűncselekmény nem jöhet létre.

Közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer vagy fenyegetés miatt nem büntethető, illetve tévedésben levő személy felhasználásával valósítja meg. Jellemzője, hogy a közvetett tettes olyan személyt használ fel mintegy „eszközként” a bűncselekmény végrehajtására, aki a szándékos deliktum tetteseként a bűnösséget kizáró ok (gyermekkor, beszámítási képesség hiánya, stb.) fennállása miatt büntetőjogilag felelősségre nem vonható. Speciális eset, amikor előljáró parancsára katonai bűncselekményt követ el a katona, ekkor az előljáró közvetett tettesként felel.

Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

A társtettség alapvető feltétele tehát, hogy legalább ketten kövessék el ugyanazt a bűncselekményt. Társtettség esetén egyetlen közös bűncselekmény létesül és mindegyik társtettes az egész bűncselekményért felel. A társtettesek részéről az elkövetési magatartás tanúsítása együttesen történik, de ez nem jelenti azt, hogy társtettesek mindegyike teljes egészében fejtse ki az elkövetési magatartást, hanem csak annyit, hogy egy-egy elemét, mozzanatát együtt valósítsák meg.

Felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

A rábírás megvalósulhat rábeszélés, meggyőzés, előnyök biztosítása, jutalom kilátásba helyezésével. A rábírás tartalmilag azt jelenti, hogy kialakítja a tettesben a bűncselekmény elkövetésének szándékát, vagy a formálódó tettesi szándék végleges kialakulásához a döntő indító okot szolgáltatja.

Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt.

A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni. A bűnsegéd nem vesz részt a bűncselekmény elkövetésében, az elkövetési magatartásban, csak előmozdítja, megkönnyíti a tettesi cselekményt.

A bűnsegélynek két formája van:

- fizikai (az elkövetéshez nyújtott tárgyi, fizikai segítség)
- pszichikai (szándékerősítő hatást fejt ki a tettesre, bátorít, tanácsot, stb.)

3. Társas bűnelkövetési alakzatok

A társas bűnelkövetési alkazatok deffinícióját a Btk. záró rész, értelmező rendelkezése szabályozza. A társas bűnelkövetési alakzatnak három fajtása van, a bűnszövetség, a bűnszervezet és a csoportos elkövetés.

3.1. A bűnszervezet

„A legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.”

Alanyi feltétel, hogy legalább három tagja legyen a bűncselekmény elkövetésére szervezett csoportnak.

Amennyiben valamenyik elkövető tekintetében büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn, úgy a bűnszövetségnél taglaltak alkalmazásának van helye.

Az is szükséges feltétele a bűnszervezet megállapításának, hogy legalább kettő, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény elkövetésére irányuljon a tagok szándéka. Továbbá fontos feltétel, hogy ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény megvalósítását kívánják az elkövetők létrehozni.

Tárgyi feltételként határozhatjuk meg, hogy az elkövetők bűncselekmények elkövetése érdekében, hosszabb időre szerveződjenek, és működésük összehangolt legyen.

A bűnszervezet megállapításának azonban nem feltétele, hogy akár egyetlen bűncselekmény befejezett elkövetése, vagy megkísérlése megvalósuljon, ez csupán cél.

A bűnszervezet sajátossága, hogy az elkövetőknek nem feltétlenül kell ismerniük egymást.

A hosszabb időre szervezettség azt jelenti, hogy nemcsak a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges időre, hanem a működés összehangolásához szükséges időre hozzák létre a csoportot.

3.2. A bűnszövetség

„Bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetteren követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.”

A bűnszövetség megvalósulásának alanyi feltétele, hogy abban legalább két személy vegyen részt.

Felmerülhet a kérdés, hogy amennyiben a törvényi tényállást megvalósító két személy közül az egyik felelősségre vonására büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok fennállása miatt nem kerülhet sor, miként kell értékelni a helyzetet.

Amennyiben büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok csak az egyik személy vonatkozásában áll fenn a másik elkövető tekintetében a bűnszövetségben elkövetettsége kell megállapítani. Hiszen a személyhez kötődő kizáró, illetve megszüntető ok nem alapozhatja meg az elkövető büntetőjogi felelősségének enyhébb elbírálását.

A bűnszövetségen elkövetett bűncselekmény tettese kizárólag az lehet, aki egészben, vagy részben megvalósítja a konkrét törvényi tényállást a bűnszövetség lézetését ismerve.

A bűnszövetségben történő elkövetést a Btk. súlyosabb büntetéssel fenyegetett minősítő körülményként vagy a szabálysértést bűncselekménnyé emelő tényezőként szabályozza.

A bűnszövetség megvalósulásának másik, tárgyi feltétele a több bűncselekmény elkövetése, vagy az ebben történő megállapodás és legalább egy bűncselekmény elkövetésének megkísérlése.

A szervezett ekövetés alatt azt kell érteni, hogy a végrehajtás tervszerű, következetes, az elkövetők keresik a hasonló bűnözési lehetőséget, felosztják a szerepeket.

3.3 A csoportos elkövetés

„Csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt.”

A társtettséghez képest a csoportos elkövetés fokozott társadalomra veszélyessége abban nyilvánul meg, hogy a csoport tagjai együttes jelenléte és összehangolt tevékenysége megkönnyíti a bűncselekmény elkövetését és megnehezíti az ellene való védekezést.

A csoportos elkövetés megállapítása esetén nem feltétel, hogy a bűncselekményt együttesen megvalósító személyek mindannyian ismertek legyenek, illetve hogy mindenki ellen vádat emeljenek.

Szintén nem kizárt a csoportos elkövetés megállapítása, ha olyan személy vesz részt az elkövetésben, akinek a büntethetősége büntetőjogi akadály miatt (pl. gyermekkor) kizár. A büntethetőség megszűnése esetén is ugyanez a helyzet.

Csoportosan elkövetettnek minősül az az eset is, ha a három vagy több személy nem együttesen, hanem egymással szemben állva vesz részt az elkövetésben. (pl. garázdaság)

Abban az esetben, ha az egyik elkövető súlyosabban minősülő bűncselekményt követ el, nem zárja ki a csoportos elkövetés megállapítását a társak tekintetében.

3.4 A bűnismétlés

A törvény a visszaesőkre az általánosan érvényesülőnél szigorúbb rendelkezéseket határoz meg. A különös és a többszörös visszaesővel szemben alkalmazott büntetés esetén az adott bűncselekmény büntetési tételének a felső határát a felével emeli, de az így sem haladhatja meg a határozott ideig tartó szabadságvesztés 25 éves felső határát. Csak különös méltányolást érdemlő esetben engedett meg náluk a büntetés enyhítése. Az erőszakos többszörös visszaesők esetében az adott büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedik, az enyhítő rendelkezések alkalmazásának pedig nincs helye.

A bűnismétlőkre vonatkozó definíciókat szintén a Btk. értelmező rendelkezései között találjuk.

A bűnismétlésre vonatkozó ismeretek elsajátítása rendkívül fontos az igazgatási szakterület tekintetében, hiszen a szabadságvesztés kezdő, utolsó napjának megállapítása során a feltételes szabadsávesztés idejét is meg kell határozni.

Minden esetben ellenőrzés alá kell, hogy essen az érteítő lapon, illetve a Fany rendszerben található adatok a visszaesés szempontját tekintve, továbbá a feltételes szabadságra bocsátás kizártságának megállapításánál is.

A jelenleg hatályos Btk. a visszaesés fokához igazítja a feltételes szabadságra bocsátás idejének meghatározását.

A végrehajthatóság elévülésére vonatkozó rendelkezéseket a Bv. kódex tartalmazza. Ki kell emelni, hogy itt nem a Btk. alapján megállapított büntethetőség elévüléséről van szó.

A szabadságvesztés végrehajthatósága elévül:

- a) tizenöt évi szabadságvesztés vagy ennél súlyosabb büntetés esetén húsz év,
- b) tízévi vagy ezt meghaladó tartamú szabadságvesztés esetén tizenöt év,
- c) ötévi vagy ezt meghaladó tartamú szabadságvesztés esetén tíz év,
- d) öt évet el nem érő tartamú szabadságvesztés esetén öt év elteltével.

Az elzárás, a közérdekű munka, a pénzbüntetés, a kitiltás és a sportrendezvények látogatásától való eltiltás végrehajthatósága öt év elteltével évül el.

A foglalkozástól eltiltás, a járművezetéstől eltiltás, a kiutasítás és a közügyektől eltiltás végrehajthatósága

- a) ötévi vagy ezt meghaladó határozott tartam esetén tíz év,
- b) öt évet el nem érő tartam esetén öt év elteltével évül el.

Nem évül el

- a) az emberiesség elleni bűncselekmény (Btk. XIII. Fejezet) miatt kiszabott,
- b) a háborús bűncselekmény (Btk. XIV. Fejezet) miatt kiszabott,
- c) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített, a népbíráskodásról szóló 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott egyéb háborús bűntettek miatt kiszabott tizenöt évig tartó vagy ennél súlyosabb, az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajthatósága.

A javítóintézeti nevelés végrehajthatósága három év elteltével évül el.

A büntetés és az intézkedés elévülésének határideje a büntetést kiszabó, vagy az intézkedést elrendelő ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napjával, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének a napjával kezdődik.

Ha az elítélt a szabadságvesztés vagy a javítóintézeti nevelés végrehajtása alatt megszökik, az elévülés határideje a szökés napjával ismét elkezdődik.

A szabadságvesztés mellett kiszabott büntetés elévülésének határideje a szabadságvesztés végrehajtása befejezésének vagy a végrehajthatósága megszűnésének napján kezdődik.

Az elévülést félbeszakítja az elítélt ellen a büntetés vagy az intézkedés végrehajtása végett tett intézkedés. Az elévülést minden olyan hatósági intézkedés félbeszakítja, amelyet a büntetés végrehajtásának előbbre vitele érdekében foganatosítottak. A félbeszakítás napjával az elévülés ismét elkezdődik.

Az elévülés határidejébe nem számít be

a halasztás ideje, valamint a büntetés-félbeszakítás és a 14. § szerinti végrehajtási sorrendre tekintettel történő megszakítás tartama, az a tartam, amely alatt a szabadságvesztés büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés azért nem hajtható végre, mert a külföldi igazságügyi hatóság az elítélt kiadatásának vagy átadásának végrehajtását a külföldön folyamatban lévő büntetőeljárás lefolytatására vagy a külföldön kiszabott szabadságvesztés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtására tekintettel elhalasztotta.

visszaeső: a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig 3 év még nem telt el.

különös visszaeső: az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el.

többszörös visszaeső: akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig 3 év még nem telt el.

erőszakos többszörös visszaeső: az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el.

4. A befogadási eljárás mozzanatai, az ideiglenes befogadás, és a befogadás megtagadása

4.1. Bevezetés

A szabadságvesztés végrehajtásának előfeltétele a jogerős bírói ítélet. Ennek megléte esetén a befogadási eljárásnak három fázisát különböztetjük meg:

- **intézkedés a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére;**
- **befogadás a büntetés-végrehajtási intézetbe;**
- **az elítéltek megismerése és csoportba helyezése.**

4.1.1. Intézkedés a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére

A szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére alapvetően háromféle módon kerülhet sor:

- a) azonnali fogatba vétellel,
- b) a végrehajtási sorrend érvényesítésével,
- c) a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) felhívásával.

4.1.2. Befogadás fogalma

A befogadás jogi aktus, a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdését jelenti a bv. intézet részéről, amelynek során létrejön az elítélt és a végrehajtó intézet között a büntetés-végrehajtási jogviszony. A befogadás jogszerűségének két feltétele, a befogadás alapjául szolgáló iratok megléte és az elítélt személyazonosságának kétséget kizáró megállapítása.

4.2. A befogadási eljárás mozzanatai

A befogadás alapjául szolgáló iratok:

A bv. intézet az elítéltet

- a) a jogerős bírósági ítéletről szóló értesítő lap,
- b) az elővezetésről szóló rendelkezés,
- c) az elfogatóparancs,
- d) a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó felhívás,
- e) a szabadságvesztés ideiglenes fogatba vételére vonatkozó ügyészi vagy bírói rendelkezés, vagy
- f) az igazságügyért felelős miniszter külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételéről szóló értesítése alapján fogadja be.

Az iratok vizsgálata és a személyazonosság megállapítása a befogadáskor

- A bv. intézet megvizsgálja, hogy a befogadás alapjául szolgáló iratok megfelelnek-e a jogszabályok tartalmi és alaki rendelkezéseinek.
- A befogadás során a bv. intézet köteles ellenőrizni, hogy a végrehajtásra önkéntesen jelentkező vagy átkísért, átszállított, elővezetett, illetve előállított személy azonos-e az elítélttel.

Az elítélt személyazonosságának megállapítása elsősorban:

- a fogvatartás alapjául szolgáló iratok adatainak és az elítélt személyazonosságát igazoló hatósági igazolványban foglalt adatoknak az egybevetését,
- valamint az elítélt képmásának az összehasonlítását jelenti.

A bv. intézet elvégzi a befogadás alapjául szolgáló iratok adatainak és az elítélt személyazonosító adatainak és fényképének az egybevetését oly módon, hogy a bv. intézet az ellenőrzés során a befogadás alapjául szolgáló iratokban szereplő adatok alapján **átveszi az elítéltnak a bűnügyi nyilvántartási rendszer személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásában kezelt adatait és azokat összeveti a befogadás alapjául szolgáló iratokban szereplő adatokkal.**

Ha az átvett adatok tartalmazzák az elítélt ujj- és tenyérnyomatához tartozó szakrendszeri azonosító kódot, a bv. intézet az elítélt azonosítása érdekében rögzíti az elítélt ujjnyomatát és kezdeményezi a szakértői nyilvántartó szervnél az összehasonlítást. Az összehasonlítást elektronikus úton, az erre a célra szolgáló elektronikus berendezés révén történő beolvasással kell elvégezni. Az ujjnyomat kezelése az összehasonlítás elvégzéséig tarthat.

A személyazonosságának megállapítása érdekében a bv. intézet az elítéltről képfelvételt készíthet, amelyet jogosult az arcképelemző tevékenység igénybevétele céljából az arcképprofil nyilvántartás részére megküldeni.

Ha az elvégzett ellenőrzés eredményeként az elítélt személyazonosságával kapcsolatban kétség merült fel, a bv. intézet a személyazonosság ellenőrzése céljából az elítélt személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványában vagy tartózkodásra jogosító okmányában, ezek hiányában a befogadás alapjául szolgáló iratokban szereplő adatok alapján elektronikus úton, egyedi informatikai alkalmazás igénybevitelével adatot igényel a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból, a közúti közlekedési nyilvántartás engedélynyilvántartásából, az útiokmány-nyilvántartásból vagy az idegenrendészeti nyilvántartásokból.

4.3. A befogadás megtagadása

A bv. intézet a befogadást megtagadja, ha

- a) a befogadás alapjául szolgáló iratok hiányoznak, vagy
- b) a szabadságvesztés végrehajtására előállított, átkísért, átszállított vagy önként jelentkező személy a befogadás alapjául szolgáló iratokban megjelölt személlyel nem azonos.

A befogadás megtagadásáról az előállító (átkísérő) szervet, valamint a BVOP-t vagy a végrehajtást elrendelő hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.

4.4. Ideiglenes befogadás

Az elítéltet ideiglenesen kell befogadni, ha a személyazonossága kétségessé válik, a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó értesítés hiányos vagy kijavításra szorul, illetve, ha a bv. intézet a szabadságvesztés végrehajtását kizáró ok gyanúját észleli.

A szabadságvesztés végrehajtására kijelölt bv. intézet az oda útba indított elítéltet az értesítőlap megérkezéséig ideiglenesen fogadja be.

Ideiglenes befogadás esetén:

- a bv. intézet haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket az elítélt személyazonosságának tisztázása,
- illetve a szükséges iratok kiegészítése, kijavítása, pótlása vagy megküldése iránt.

Az ideiglenes befogadás az arra **okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb harminc napig tarthat.**

4.5. Befogadás megőrzésre

Megőrzésre kell befogadni az elítéltet, ha

- a) a bv. intézet illetékességi területén - mint más bv. intézetből jogellenesen távollévőt - a rendőrség elfogta és oda előállította,
- b) valamely hatósághoz történő előállítás, illetve gyógykezelés céljából vagy a végrehajtás körében felmerült egyéb okból más bv. intézet adta át,
- c) az engedélyezett távollét után más bv. intézetben jelentkeznek, mint ahonnan elbocsátották.

A megőrzésre befogadott elítéltet a megőrzés okának megszűnését követően a bv. intézetek közötti legközelebbi heti rendszeres szállítással a végrehajtásra kijelölt bv. intézetbe kell szállítani.

4.6. A befogadással kapcsolatos intézkedések és értesítések

Az elítéltet a közösségbe helyezés előtt egészségügyi szempontból meg kell vizsgálni.

Fő szempontok:- közegészségügyi szempont,
- befogadáskor külsérelmi nyom ellenőrzése.

Ha az elítélten a befogadáskor külsérelmi nyomot észlelnek, vagy a rendőrségi fogdából vagy a javítóintézetből átkísért elítélt azt állítja, hogy bántalmazták az orvosi vizsgálatot haladéktalanul el kell végezni, valamint jegyzőkönyvet kell felvenni.

A jegyzőkönyv egy-egy példányát az átkísérést végrehajtó szervnek és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyésznek meg kell küldeni, amelyhez a látlelet másolatát mellékelni kell.

Ha az elítélttel szemben más ügyben közérdekű munka vagy pártfogó felügyelet végrehajtása van folyamatban, és erről a bv. intézet a befogadáskor tudomással bír, úgy a befogadástól számított nyolc napon belül tájékoztatja az elítélt lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, illetve a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt.

Ha az elítélt a bv. intézetbe magával hozza felügyelet nélkül maradó kiskorú gyermekét, a gyermeknek a gyermek- és ifjúságvédelmi intézménybe történő elhelyezése érdekében a bv. intézet haladéktalanul intézkedik.

Ha az elítélt a befogadásakor bejelenti, hogy

- a) kiskorú gyermeke felügyelet nélkül maradt, a bv. intézet hivatali időben a kiskorú gyermek lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatalát (a továbbiakban: gyámhatóság), hivatali időn kívül a rendőrséget,
- b) a vele egy háztartásban élő, önmaga ellátására képtelen hozzátartozója vagy az általa gondozott más személy felügyelet nélkül maradt, a bv. intézet hivatali időben a hozzátartozó, illetve a gondozott személy lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjét, hivatali időn kívül a rendőrséget haladéktalanul értesíti.

Ha az elítélt lakása vagy más vagyontárgya őrízetlenül maradt, a bv. intézet erről a lakás fekvése, illetve a vagyontárgy feltalálási helye szerint illetékes települési önkormányzat

jegyzőjét, vagy az elítélt által meghatározott személyt értesíti. Az elítéltet a megtett intézkedésekről a bv. intézet három munkanapon belül tájékoztatja.

A bv. intézet az elítélt befogadásáról - a várható szabadulás időpontjának közlésével - tíz napon belül értesíti

- a) az elítélt lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot;
- b) az első fokú ítéletet hozó bíróságot;
- c) gondnokság alá helyezett elítélt esetében a gondnokot.

5. A büntetőjog szankciórendszere

5.1. A büntetőjogi szankció fogalma

A büntetőjogi szankció olyan törvényben meghatározott joghátrány, amelyet főszabályként a bíróság (két esetben az ügyész) bűncselekmény, illetve (büntető) jogellenes cselekmény elkövetőjével szemben, a társadalom védelme, a bűnelkövetéstől való visszatartás érdekében, kizárólag törvényben meghatározott feltételekkel és eljárásban alkalmaz, és amelyet az állam adott esetben kényszer útján is érvényesíthet.

5.2. A büntetés célja

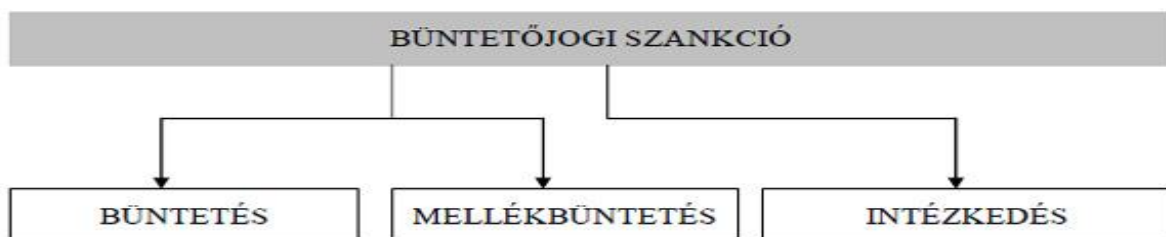
FONTOS! A büntetésnek nem célja a **megtorlás**, ugyanakkor a szabadságelvonással járó joghátrányok belső sajátossága, jellemzője (ártalmatlanná tétel, elszigetelés).

5.3. Büntetőjogunk szankciórendszerének jellemzői:

- **dualista jellegű (a)**, ami azt jelenti, hogy a jogkövetkezmények két csoportját különböztethetjük meg: a büntetéseket és az intézkedéseket. Céljukat tekintve sem lehet köztük különbséget tenni, ennél fogva irányadó rájuk a Btk. 79. §-a;
- **szabadságvesztés-centrikus (b)**, tehát a Btk. Különös Részében az egyes bűncselekmények leggyakrabban alkalmazott törvényi büntetési neve a szabadságvesztés büntetés;
- **relatív határozott (c)**, ami azt jelenti, hogy a jogalkotó meghatározza a büntetési tétel alsó és felső, a büntetési nemet, a jogalkalmazó bíróságnak ezen belül van mozgási szabadsága a büntetés mértékének meghatározására.

1. sz. ábra

A büntetőjogi szankciók rendszere [Btk. 33. § (1) és 63. § (1) bekezdései]

5.4. A büntetés fogalma

A Btk. indoklásában írtak alapján a büntetés: „**A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt kiszabott, a bűncselekmény társadalomra veszélyességével arányban álló joghátrány**”. Büntetést kizárólag bűncselekmény elkövetése miatt, törvényes eljárásban szabhat ki a bíróság. A büntetések alkalmazása elsősorban az elkövetett cselekmény súlyához és az elkövető bűnösségének fokához igazodik.

5.5. A szabadságvesztés fogalma

A **szabadságvesztés** jogi szakkifejezés, gyűjtőfogalomként a bűncselekmények elkövetőinek társadalomból való kizárását, annak különböző végrehajtási formáit és fokozatait értik alatta.

A hatályos magyar jogrendszerben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (továbbiakban: Btk.) meghatározott büntetési nemek egyikét, a büntetésként kiszabható leghigorúbb szankciót jelenti. A szabadságvesztés a legáltalánosabb büntetési. A szabadságvesztés legfontosabb jellemzője a tartama.

A Bv. tv. 83. § (1) „*A szabadságvesztés végrehajtásának célja az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.*

(2) A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtásának célja a társadalom védelme érdekében az ítéletben meghatározott joghátrány érvényesítése”.

5.6. A szabadságvesztés tartama

- életfogytig vagy
- határozott ideig tart.

5.6.1. Határozott ideig tartó szabadságvesztés

A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama három hónap (büntetés generális minimuma), leghosszabb tartama húsz év (generális maximum); bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt év (speciális maximum).

A szabadságvesztést a bűncselekmény súlyától függően különböző végrehajtási fokozatban kell végrehajtani. **A törvényi differenciálás alapja, hogy a szabadságvesztést vétség vagy büntett miatt szabták ki, tehát figyelembe veszi a bűncselekmény súlyát és az elkövetői minőséget is** (bűnismétlés, szervezett elkövetés). A büntetés-végrehajtási fokozatot a bíróság ítéletében határozza meg, melynek alapja a jogalkotó rendelkezése, tehát nem enged mérlegelést a bíróságnak. Kivételt jelent ez alól, hogy a bíróság indokolt esetben egy fokozattal enyhébb vagy egy fokozattal szigorúbb végrehajtási fokozatot határozhat meg.

A legenyhébb végrehajtási fokozat a fogház, ami a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés általános végrehajtási fokozata. Ennél egygyel szigorúbb a börtön, mely fokozatban a büntett miatt, valamint a visszaesőkkel szemben vétség miatt kiszabott szabadságvesztések kerülnek kiszabásra. A leghigorúbb végrehajtási fokozat a fegyház, mely fokozatban a törvényben felsorolt súlyosabb bűncselekmények miatt háromévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztéseket; a többszörös visszaesőkkel szemben kétévi vagy azt meghaladó tartamú szabadságvesztéseket hajtják végre.

5.6.2. Életfogytig tartó szabadságvesztés

Életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét betöltötte.

Az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház.

Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja (TÉSZ).

Ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi **időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja** meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni. Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a **feltételes szabadság tartama legalább tizenöt év**.

6. A feltételes szabadságra bocsátás feltételei, kizáró okok.

6.1. Fogalma

A feltételes szabadságra bocsátás egy olyan kedvezmény az elítélt számára, amellyel a szabadságvesztés büntetés végrehajtandó része csökken. Objektív feltétele a szabadságvesztés büntetés meghatározott tartamú részének kitöltése.

Az új Btk. a korábbihoz képest teljesen eltérően már nem a végrehajtási fokozathoz, hanem az **elkövetői minőséghez (bűnismétlés – lásd 1. sz. függelék) igazítja a feltételes szabadságra bocsátás időpontját.**

6.2. Feltételes szabadság a határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén

Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében megállapítja a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy azt, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt.

6.2.1. Időpontja

Ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja

a) a büntetés kétharmad,

b) visszaeső esetén háromnegyed

részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap.

Öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén – különös méltánylást érdemlő esetben – a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható.

Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.

Kizáró okok a feltételes kedvezményből

Nem bocsátható feltételes szabadságra

a) a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani,

b) az erőszakos többszörös visszaeső,

c) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,

d) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el,

e) akit tettesként ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre az alábbi bűncselekmények miatt:

ea) népirtás, emberiség elleni bűncselekmény, apartheid, ha a halált szándékosan okozva követik el,

eb) emberölés,

ec) emberrablás,

ed) fogolyzandulás, terrorcselekmény, jármű hatalomba kerítése és zandulás súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el, vagy

ee) előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak.

Nem bocsátható feltételes szabadságra az sem, akit

a) az e) pontjában meghatározott bűncselekmény elkövetése esetén

aa) előkészület miatt,

ab) részesként, vagy

ac) korlátlan enyhítés alkalmazásával, vagy

b) a hozzátartozója sérelmére elkövetett, nyolcévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre.

6.2.2. Tartama

Határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén a **feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év**. A bíróság ítéletében rendelkezhet úgy, hogy a feltételes szabadság tartamát legalább egy, legfeljebb három évvel meghosszabbíthatja.

Ha a szabadságvesztés hátralevő része egy évnél rövidebb, és végrehajtását nem rendelték el, a büntetést – a feltételes szabadság letelte után – a hátralevő rész utolsó napjával kell kitöltöttnek tekinteni.

6.2.3. Feltételes szabadság megszüntetése

ha az elítéltet

a) az ítélet jogerőre emelkedését követően elkövetett bűncselekmény miatt a feltételes szabadság tartama alatt, vagy

b) a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

A feltételes szabadság megszüntetése esetén, a feltételes szabadságon eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít be.

Ha a feltételes szabadság tartama alatt az elítélten olyan bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztést kell végrehajtani, amelyet a korábbi ítélet jogerőre emelkedése előtt követett el, a szabadságvesztés végrehajtása a feltételes szabadságot félbeszakítja, és a bíróság a feltételes szabadság folytatásának legkorábbi időpontját

a) az utóbb kiszabott szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadság időpontjáig, vagy

b) – ha az utóbb kiszabott szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt – a szabadságvesztés végrehajtásának időtartamáig elhalasztja.

6.3. Feltételes szabadság életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

Ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni.

Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama legalább tizenöt év.

Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét a Btk-ban taxatívén **meghatározott bűncselekmények miatt zárhatja ki**:

a) népirtás,

b) emberiség elleni bűncselekmény,

- c) apartheid,
- d) hadikövet elleni erőszak súlyosabban minősülő esete,
- e) védett személyek elleni erőszak,
- f) nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazása,
- g) egyéb háborús bűntett,
- h) emberölés súlyosabban minősülő esete,
- i) emberrablás súlyosabban minősülő esete,
- j) emberkereskedelem súlyosabban minősülő esete,
- k) alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása,
- l) rombolás súlyosabban minősülő esete,
- m) fogolyzندانulás súlyosabban minősülő esete,
- n) terrorcselekmény,
- o) jármű hatalomba kerítése súlyosabban minősülő esete,
- p) közveszély okozása súlyosabban minősülő esete,
- q) zندانulás súlyosabban minősülő esete,
- r) előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esete,
ha azt személy elleni vagy dolog elleni erőszakkal követik el.

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét ki kell zárni, ha az elkövető

- a) erőszakos többszörös visszaeső, vagy
- b) a fenti bűncselekményeket bünszervezetben követte el.

7. A büntetés-végrehajtási bíró és az ügyész feladatai

(a büntetés-végrehajtás jogállami kontrollrendszere)

7.1. Bevezetés

A hatályos magyar jogi szabályozás tükrében megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtás tevékenységére vonatkozó komplex kontrollrendszer megfelel a nemzetközi és európai standardoknak. A fogvatartott személyek vonatkozásában a nemzetközi jogvédelmi mechanizmusok (CPT, OPCAT) érvényesülése mellett az állami jogvédelem intézményei (bv. ügyész, bv. bíró, alapjogi biztos), valamint a társadalmi szervezetként működő nem kormányzati jogvédő szervek látják el a törvényességi, alapjogi és társadalmi felügyelet feladatait.

7.2. Az ügyész

7.2.1. Az ügyészség jogállása az állami szervezetrendszerben

Egy demokratikus jogállamban az alkotmányosság feltétele a törvények, valamint a törvényeken alapuló alacsonyabb szintű jogszabályok érvényesülése, betartása és maradéktalan betartatása (törvényesség elve). **Magyarországon az Alaptörvény értelmében az Ügyészség nem önálló hatalmi ág, hanem az igazságszolgáltatás közreműködője, a fékek és ellensúlyok elve alapján ugyanakkor szervezeti önállóságát az biztosítja, hogy vezetője kizárólag az Országgyűlésnek felelős. Az ügyészi szervezet jogállásának meghatározása alapján az ügyész „a törvényesség őre”, a közérdek védelmezője, ezáltal működik közre az egyéni jogok érvényre juttatásában.**

7.2.2. Az ügyész feladatkörei

Feladatait tekintve a büntetőeljárásban ellátja a **közvádó** szerepét (1), továbbá **nyomozásfelügyeleti** tevékenysége alapján nyomoz, vagy irányítja a nyomozóhatóságok nyomozati munkáját (2). További feladatokat lát el szabálysértési eljárások során (3), valamint peres és nem peres eljárásokban is részt vesz (4). Fontos jogosultsága, hogy közrendvédelmi feladatainak ellátása során perindítási (közkereset) és eljárás kezdeményezési joggal rendelkezik. A törvényességi felügyelet külön részét képezi a **büntetés-végrehajtás törvényességi felügyelete** (5) is.

7.2.3. Az ügyész tevékenysége a büntetés-végrehajtásban

A büntetés-végrehajtásban a törvényesség elve megköveteli a jogszabályok következetes és feltétlen megtartását, melyet a büntetés-végrehajtási jog által szabályozott jogviszonyok sajátos vonásai és alanyainak sajátos helyzete indokol. Az ügyész szerepe a büntetés-végrehajtásban kettős. Egyfelől **az ügyész a törvényességi felügyelet során érvényt szerez a fogvatartottak jogai érvényesülésének, tehát ellátja ezen jogok védelmét** (1), valamint **biztosítja az állami büntetőhatalom, az állam büntetőjogi igényének érvényesülését** (2).

7.2.4. Az ügyész hatásköre a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletében

A bv. ügyész a törvényességi felügyelet ellátása során bármikor **ellenőrizheti bármely végrehajtást végző állami szerv tevékenységét**, melynek alapján:

- **megtekintheti az ezzel összefüggő iratokat,**
- **a végrehajtás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat,**
- **közreműködik a büntetés-végrehajtással kapcsolatos bírósági eljárásban, a**
- **rendkívüli eseményekkel kapcsolatos feladatok ellátásában,**
- **a bűnügyi nyilvántartás figyelemmel kísérésében.**

Annak érdekében, hogy az ügyész a fentebb említett feladatait elláthassa az alábbi módszerek és eszközök állnak rendelkezésre:

Az ügyészi törvényességi felügyelet módszerei

- a fogvatartottak meghallgatása,
- a panaszok, kérelmek, bejelentések intézése, valamint
- a törvényességi vizsgálat.

Az ügyészi törvényességi felügyelet eszközei

Ha az ügyész a törvényességi vizsgálatról készített feljegyzést a bírósághoz küldi, átiratában a szükséges intézkedésre kéri a bíróságot.

7.2.5. A bv. ügyész intézkedési jogköre a büntetés-végrehajtással összefüggésben

Rendelkezést tesz, ha jogszabályok megsértését észleli. A rendelkezésben leírja a pontos tényállást, annak a jogszabálynak megjelölését, amelynek megszegését észlelte és utasítást ad a törvénytörtés azonnali megszüntetésére, így a törvénytörtő fogvatartás azonnali megszüntetésére. Rendelkezésében figyelmezteti az illetékes szerv vezetőjét a törvénytörtés nyolc napon belüli megszüntetésére és arra hívja fel, hogy a rendelkezés végrehajtásáról adjon számára tájékoztatást. Ha a szerv vezetője a rendelkezést nem hajtja végre, illetve annak végrehajtásáról a megjelölt határidőben nem ad tájékoztatást, azt az ügyész a Legfőbb Ügyészségre azonnal jelenti.

Jelzést ad, ha a fogvatartási körülményeket kifogásolja, illetve ha a büntető- ügyben hozott határozat végrehajtása során törvénytörtésnek nem minősülő hiányosságot észlel, továbbá ha rendelkezést nem igénylő csekély jelentőségű törvénytörtést állapít meg.

Felelősségre vonást kezdeményez, ha felügyeleti tevékenysége során a fogvatartást foganatosító hivatalos személy olyan cselekményét, vagy mulasztását észleli, amely bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanújára utal. Az ügyész az ügyben a részletes tényállásról a rendelkezésre álló bizonyítékok megjelölésével a megyei (fővárosi) főügyészt feljegyzésben tájékoztatja.

7.3. A büntetés-végrehajtási bíró

7.3.1. A büntetés-végrehajtási bíró tevékenysége a büntetés-végrehajtásban

A hazai **bv. bíró a végrehajtás egyéniesítése és progresszivitása alapelveinek már nélkülözhetetlen védelmezője**, amely feloldja a tett-felelősségi alapú ítélkezés és a tettes-központú végrehajtás közötti ellentmondást. Voltaképpen **az ítélő bíró meghosszabbított keze, aki a végrehajtás menetében az elítélt személyére igazítja az alapítéletet.**

A büntetés-végrehajtási bírói jogintézmény létének fő indoka a bíróságok egyetemes alkotmányos függetlensége, amely egy jogállamban a konkrét alkotmányos berendezkedéstől függetlenül záloga a törvényesség biztosításának és az emberi jogok legmagasabb szintű védelmének. Ezen túlmenően tevékenységének szükségessége mellett szól az az alkotmányos megfontolásokon nyugvó igény is, hogy a végrehajtás menetében a bíróság által kiszabott büntetés tartalmának módosítását is bíróság végezze el¹.

A büntetések és az intézkedések végrehajtása során a bíróságra háruló feladatokat a törvényszéken működő büntetés-végrehajtási bíró (a továbbiakban: bv. bíró) látja el. Eljárásában elsődlegesen iratok alapján hozza meg a döntését, ez esetben beszerezheti az ügyész és az elítélt nyilatkozatát. Amennyiben a bv. bíró szükségesnek tartja, meghallgatást tarthat az elítéltnel, s ha bizonyítás felvételére van szükség, akkor tárgyalást tart. Amennyiben meghallgatást tart, azon jelen lehet az ügyész, a végrehajtásért felelős szerv képviselője, a védő és az elítélt, míg a tárgyaláson az ügyész és a védő részvétele kötelező, a végrehajtásért felelős szerv képviselője pedig jelen lehet.

Fentieket összegezve megállapíthatjuk, hogy **a magyar jogrendszerben a bv. bíró sajátos szerepet tölt be a végrehajtás során, mert a bíróság hagyományos ítélkező funkciója államigazgatási, illetve igazgatási jellegű feladatokkal keveredik.** Szerepét azonban mindenképpen indokolja az európai szabályozási gyakorlat is, mert **legfontosabb hatásköreit tekintve döntései jogkorlátozott személyek jogi helyzetét, illetve annak módosulását határozzák meg** (fokozatváltás, feltételes szabadságra bocsátás engedélyezése, stb.)

A bv. bíró Bv. Kódexben rögzített feladat- és jogkörei közül a büntetés-végrehajtási szervezet részére meghatározott állami feladatok végrehajtása során azon feladatok bírnak kiemelt jelentőséggel, melyek módosítják, vagy teljesen megváltoztatják az elítélt státusát, jogi helyzetét.

¹ Szűcs András: *A bv. bíró helye és szerepe a büntetés-végrehajtást övező jogállami biztosítékok között.* *Bűnügyi Szemle*, 2008/1. 41.o.

Áttekintő táblázat
a bv. bíró feladat- és jogköréről, felnőtt- és fiatalok szerint²

Felnőttkorúak esetén	Fiatalok esetén
<u>Büntetés-végrehajtási rezsím (rendszerfokozat)váltás szükségessége</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának megváltoztatására irányuló eljárás 2. enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása 3. fenyítés felülvizsgálata 4. biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés felülvizsgálata 	<u>Büntetés-végrehajtási rezsím (rendszerfokozat)váltás szükségessége</u> szabadságvesztés végrehajtási fokozatának utólagos meghatározása
<u>Feltételes szabadsággal kapcsolatos jogszabályok</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. a feltételes szabadságra bocsátás kizártságának megállapítása 2. a feltételes szabadságra bocsátásra irányuló eljárás 3. A feltételes szabadság megszüntetésére irányuló eljárás 	ideiglenes elbocsátás a javítóintézetből és annak megszüntetése
Közérdekű munka büntetéssel kapcsolatos döntési jogszabályok <ol style="list-style-type: none"> 1. a közérdekű munka végrehajthatósága megszűnésének megállapítása (2. a közérdekű munka átváltoztatása szabadságvesztésre 	
pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre	pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre – behajthatatlanság megállapítása
a szabadságvesztés végrehajtása alatt kóros elmeállapotúvá vált elítélttel kapcsolatos eljárás	
<u>Ellenőrzött szabadsággal kapcsolatos döntés a pártfogó felügyelettel kapcsolatos eljárás</u>	
Végrehajthatóság kizárása vagy megszűnése <ol style="list-style-type: none"> 1. a kiutasítás végrehajthatósága kizártságának megállapítására irányuló eljárás 2. az elvülés megállapítása elzárás végrehajthatósága megszűnésének megállapítása 	Végrehajthatóság kizárása vagy megszűnése az elvülés megállapítása javítóintézeti nevelés végrehajthatóságának kizártsága miatt
utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárás	
a végrehajtásért felelős szerv határozatának bírósági felülvizsgálata	
az elítélt sajtó útján történő nyilatkozattételével, nyilatkozata közzétételével kapcsolatos eljárás	

²Tansegédlet a büntetés-végrehajtási jog tanulmányozásához, Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar: <http://www.google.hu/url?url=http://jogikar.uni-miskolc.hu/download.php%3FfileName%3D/projectSetup/files/bue/bvjogjegyzet.pdf&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKEwjV3vjcrrRAhWYOIAKHdMJA2kQFggfMAI&usg=AFQjCNEA2iisVIZF6iYN8Mr54tWWPbcA7A>

8. A szabadságvesztés büntetés félébeszakítása

8.1. A büntetés félébeszakításának kezdeményezése

Félébeszakítás kezdeményezésének okai

- az elítélt személyi vagy családi körülményei,
- egészségi állapota miatt - a szabadságvesztés végrehajtása félébeszakítható.

8.2. Döntésre jogosultak köre

A kezdeményezés történhet hivatalból vagy kérelemre.

8.2.1. Hivatalból történő büntetés-félébeszakítás

Ha az elítélt súlyos betegségben szenved és kérelmet nem terjesztett elő, a félébeszakításra a bv. intézet parancsnoka, továbbá a Központi Kórház, illetve az IMEI főigazgató főorvosa is javaslatot tehet. A szabadságvesztés végrehajtásának félébeszakítása iránti kérelmet az elítéltet fogvatartó bv. intézet parancsnokához kell benyújtani. Ha az engedélyezés a bv. intézet parancsnokának hatáskörét meghaladja, a kérelmet véleményével együtt az országos parancsnokhoz terjeszti fel. Ha a félébeszakítás a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter hatáskörébe tartozik, az iratokat - az országos parancsnok javaslatával - a büntetés-végrehajtásért felelős miniszterhez kell felterjeszteni.

8.2.2. A kérelemre történő büntetés-félébeszakítás

A kérelmezőnek igazolnia kell, hogy a kérelem indoka a valóságnak megfelel. A kérelem indokoltságát a bv. intézet ellenőrizheti, az indokok tisztázását kezdeményezheti.

A szabadságvesztés félébeszakítására irányuló kérelem indokoltságának ellenőrzése céljából a bv. intézet az elítélt által megjelölt tartózkodási hely szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő útján környezetanulmány elkészítését rendelheti el, illetve megkeresheti a rendőri szervet a környezetanulmány készítése céljából. A kérelemben foglaltak valódiságáról a bv. intézet rövid úton meggyőződik.

Ha a félébeszakítást az elítélt közeli hozzátartozójának súlyos, életveszélyes betegsége vagy temetése miatt kérik és annak megalapozására egészségügyi dokumentációt is benyújtottak, akkor ahhoz csatolni kell a közeli hozzátartozó nyilatkozatát az egészségügyi adatai kezeléséhez való hozzájárulásáról. A közeli hozzátartozó hozzájáruló nyilatkozata mellőzhető, ha a közeli hozzátartozó egészségi állapota miatt a nyilatkozat megtételére nem képes. A betegségről, illetve a temetésről szóló igazolást az elítélt a félébeszakítás ideje alatt köteles beszerezni és azt a bv. intézetbe való visszaérkezésekor átadni.

Kivételesen engedélyezhető a szabadságvesztés félébeszakítása, ha az elítélt ellen szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás van folyamatban. Ebben az esetben az eljárás szakaszától függően az ügyész vagy a bíróság véleményét be kell szerezni.

Nem engedélyezhető a büntetés-félébeszakítása, ha a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztést kimondó ítéletben a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárta.

A kérelem elutasítását minden esetben indokolt határozatba kell foglalni.

8.2.3. Értesítési és jelentkezési kötelezettségek

A szabadságvesztés félbeszakításáról **az elítélt lakóhelye, illetve tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot kell értesíteni.** Az értesítésnek tartalmaznia kell a félbeszakítás időtartamát és az elítélt által megjelölt tartózkodási helyet. Ha a félbeszakítás tartama az öt napot meghaladja, az elítélt a bv. intézet elhagyását követő két napon belül a tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságon köteles jelentkezni. Félbeszakítás esetén az elítéltet arcképmással rendelkező igazolással kell ellátni.

8.2.4. Engedélyezett büntetés-félbeszakítás megszüntetése

A szabadságvesztés félbeszakítását az engedélyező **megszüntetheti**, ha az elítélttel szemben olyan újabb szabadságvesztés végrehajtásáról érkezik értesítőlap, amely a végrehajtás sorrendjére nincs kihatással.

A félbeszakítás megszüntetéséről az engedélyező indokolt határozattal dönt. A félbeszakítás megszüntetéséről az elítéltet írásban haladéktalanul tájékoztatni kell, és fel kell hívni, hogy a megadott időpontban a szabadságvesztést végrehajtó intézetben jelentkezzen. **A félbeszakítás tartama a szabadságvesztés tartamába nem számít be.** A félbeszakítás tartama alatt az elévülés nyugszik.

8.2.5. A szabadságvesztés félbeszakítása várandósság esetén

Ha az elítélt nő a várandósság tizenkettedik hetét elérte, és a szülés várható időpontja megelőzné a szabadulás napját, nyilatkoznia kell arról, hogy kéri-e a szabadságvesztés félbeszakítását. A várandósság alatt vagy közvetlenül a szülés után benyújtott büntetés-félbeszakítási kérelmek elbírálása során elsősorban a gyermek érdekét kell figyelembe venni.

A várandósság tizenkettedik hetét elért nő szabadságvesztés-félbeszakításra irányuló kérelme esetén a bv. intézet parancsnoka az iratokat - javaslatával együtt - a BVOP-ra terjeszti fel. Ha a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását engedélyezik, az elítéltet a szülés várható időpontja előtt legalább négy héttel szabadítani kell.

Ha az orvos veszélyeztetett terhességet állapít meg, az elítéltet haladéktalanul a Központi Kórházba kell szállítani, és nyilatkoznia kell, hogy kéri-e a szabadságvesztés félbeszakítását. A veszélyeztetett terhesség ideje alatt a szabadságvesztés félbeszakítására - bv. orvosi javaslat alapján - bármikor sor kerülhet.

Ha a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását engedélyezték, a bv. intézet a szülés várható időpontját követő két hónapon belül megkeresi az elítélt állandó lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes önkormányzatot és tájékozik a szülést követő körülményekről. Ha a gyermek halva született vagy meghalt, illetve nem az elítélt gondozásában van, a bv. intézet a félbeszakítás megszüntetésére tesz javaslatot.

9. A büntetőjogi, a szabálysértési és a rendbírság helyébe lépő elzárás szabályai

9.1. Az elzárás végrehajtásának jogforrásai és elhelyezkedése a jogkövetkezmények között

- Bv. tv.
- 2012. évi C. törvény
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 57/2014. (XII. 5.) BM rendelet a szabálysértési elzárás végrehajtásának részletes szabályairól

A magyar szankciórendszerben az elzárás a szabadságvesztés, mint legsúlyosabb büntetés, és a szabadságelvonással nem járó szankciók közötti áthidaló szerepet tölt be. Elzárást csak törvény állapíthat meg és csak bíróság szabhat ki tárgyaláson, melyet a végrehajtására kijelölt bv. intézetben hajtanak végre. A hatályos Btk. és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) az elzárás és végrehajtása területén lényeges változásokat vezetett be. Mindezek eredményként a kiszabás jogcíme szerint ötféle elzárásról beszélünk.

9.2. Az elzárás fajtái

Büntetőjogi elzárás: kisebb súlyú bűncselekmények elkövetése esetén szabható ki, tartama minimum 5 nap, maximum 90 nap (Btk. 33., 46. §). Fiatalkorúak esetén minimum 3, maximum 30 nap (Btk. 111. §).

Szabálysértési elzárás: legrövidebb ideje 1 nap, leghosszabb ideje 60 nap, halmazati büntetés esetén 90 nap fiatalkorú esetén 30, illetve 45 nap. Szabálysértési elzárás kiszabását a Szabs. tv. 13 tényállás (pld. magánlaksértés, rendzavarás, garázdaság, tiltott prostitúció, járművezetés az eltiltás tartama alatt, önkényes beköltözés) esetében teszi lehetővé, melyeket külön fejezetben szabályoz. Szabálysértések vonatkozásában az elzárás kivételes büntetési nem.

Pénzbírság helyébe lépő szabálysértési elzárás: a pénzbírság a szabálysértések esetén alkalmazható általános büntetési nem. Ezt meg nem fizetése esetén a bíróság elzárásra változtatja. A pénzbírság minimális összege 5 ezer, maximális 150 ezer forint, az átváltás napi tétele 5 ezer forint.

Közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárás: a közérdekű munka a szabálysértések terén vagylagos büntetési nem, tartama legalább 6 óra és legfeljebb 180 óra. Amennyiben az elkövető munkakötelezettségének (vagy annak egy részének) nem tesz eleget, a bíróság elzárásra változtatja. Hat óra munka egy nap elzárásnak felel meg.

Rendbírság helyébe lépő elzárás: a bíróság által a büntető eljárás során kiszabott rendbíróságot (Be. 161. §) meg nem fizetése esetén a bíróság elzárásra változtatja. Ennek során ezer forinttól ötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárást kell számítani; a rendbírság helyébe lépő elzárás egy napnál rövidebb és száz napnál hosszabb nem lehet.

9.3. Az elzárás szabályai

Az elzárás kapcsán speciális fogvatartotti csoportról beszélünk, melyre nézve a szabadságvesztéstől eltérő szabályozást tartott indokoltnak a jogalkotó.

Ezek közül a büntetőjogi elzárásra vonatkozó szabályok a Bv. tv. VII. fejezetébe kerültek, illetve a törvény III. (Elzárás végrehajtásának elhalasztása), XXXII. (Rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtása) és XXXIII. (Szabálysértési elzárás végrehajtása) fejezetei is tartalmazzanak rendelkezéseket.

A Bv. tv. elzárásokra vonatkozó rendelkezései közül a büntetőjogi elzárás az általános, amelyhez viszonyítva a rendbíróság helyébe lépő, illetve a szabálysértési elzárás szabályai a különösek.

Az elzárás végrehajtására (amennyiben külön rendelkezést nem tartalmaz a jogszabály) **alapvetően a fogház fokozatra érvényes szabályok az irányadóak.** Ebből következik, hogy az elzárás hatálya alatt állókat megilletik mindazon jogok és terhelik mindazon kötelezettségek, mint amelyek az egyéb fogvatartotti kategóriákra is irányadók.

Az általános elkülönítési szabályok betartása mellett az elzárásra ítélték (büntetőjogi elzárás) és a szabálysértési elzárás hatálya alatt állók (elkövetők), valamint a rendbíróság helyébe lépő elzárás hatálya alatt állók (elzárásra kötelezettek) **együttesen helyezhetők el.** Ez azt jelenti, hogy a fentebb ismertetett elzárások között a jogalkotó nem tart indokoltnak olyan különbségeket, mint a jogerős elítéltek esetében a végrehajtási fokozatok között mutatkozó eltérések.

- Az elzárást töltők kötelezettségei azonosak más fogvatartotti kategóriákkal, azzal az eltéréssel, hogy míg a büntetőjogi elzárásra ítélt és a szabálysértési elzárás elkövetője **tankötelezettségének** fennállása esetén köteles általános iskolai tanulmányokat folytatni, addig a rendbíróság helyébe lépő elzárásra ítélt erre nem kötelezhető.
- Az elzárást töltők jogai vonatkozásában már több az eltérés. Ezek sorában az egyik az, hogy az **elzárást töltők saját ruhájukat viselhetik.** Ez a jog fontossá teszi az elkülönítési szabályok betartását, különösen olyan intézetek esetében ahol előzetes letartóztatást hajtanak végre.
- Az **elzárásra ítélt és a szabálysértés elkövetője** kapcsolattartási joga érvényesítése során **látogatót havonta két alkalommal**, míg a **rendbíróság helyébe lépő elzárásra kötelezett három alkalommal fogadhat.**
- Az **elzárást töltők hetente kaphatnak csomagot**, illetve az elzárásra ítélt és a szabálysértési elzárás elkövetője részére heti négy óra, míg a rendbíróság helyébe lépő elzárásra kötelezett számára heti nyolc óra **kimaradás** engedélyezhető.
- Valamennyi elzárást töltőre vonatkozó közös szabály, hogy **húsz napot meghaladó elzárás esetén a kimaradás összevontan is kiadható**, azonban az elzárást töltő kimaradásra nem jogosult, ha ellene büntetőeljárás indul, abban az esetben sem, ha az intézetelhagyással kapcsolatos szabályokat bármilyen módon megsérti, illetve egy éven belül újabb elzárást tölt.

E szabályok tükrözik, hogy az elzárást töltők a társadalomra kevésbé veszélyes cselekményeket követtek el és nyilvánvaló az a jogalkotói szándék, hogy ezek a fogvatartottak családi, társadalmi kapcsolatukat fenn tudják tartani, ugyanakkor beépíti azokat a fékeket, amelyek a végrehajtás alatt jogsértő magatartást tanúsítókat kizárja ezekből a lehetőségekből.

Az elzárást töltőkre nem vonatkozik a munkakötelezettség, a munkavégzés számukra jogosultság. Ennek oka az elzárás rövid tartamában van. Ugyanakkor, ha sor kerül a munkába állításra, az elzárást töltőt az egyéb szabadságvesztésre ítétekkel azonos bérezés illeti meg, valamint munkaruházattal kell ellátni. Az elzárást töltő külső munkában is részt vehet. **Az elzárást töltők kivétel nélkül gyakorolhatják választójogukat.** Továbbá e célból részükre – szükség esetén – három nap félbeszakítást kell engedélyezni.

Az elzárást töltők jutalmazása és a fegyelmi felelősségre vonása eltér az általános szabályoktól.

9.4. Jutalmazás és fenytés, biztonsági részleg

Jutalmazások: dicséret, személyes szükségletre fordítható összeg növelése, rendkívüli kimaradás, ami az elzárás tartamába beszámít.

Fenyítések: feddés, személyes szükségletre fordítható összeg csökkentése, kimaradás három alkalomra történő megvonása, öt napig terjedhet magánelzárás, amelynek során engedélyezhető, hogy az elzárásra ítélt dolgozzon.

A **biztonsági intézkedések** közül az elzárást töltővel szemben a **nem alkalmazható a biztonsági zárkába, illetve részlegre helyezés.**

9.5. A halasztás és a félbeszakítás szabályai

Az elzárás félbeszakításának szabályai

- Az intézetparancsnoki hatáskörben adható félbeszakítás harminc napig terjedhet. Az elzárást töltő kórházi gyógykezelése esetén (ha az külső egészségügyi intézményben történik) a bv. intézet parancsnokának a gyógykezelés tartamára az elzárást félbe kell szakítania. Az elzárást az elítelt kérelmére vagy hivatalból félbe kell szakítani a várandósság tizenkettedik hetét követően a gyermek egy éves koráig. Ennek feltétele, hogy az anya a gyermekét saját háztartásában gondozza, illetve gyermekgondozási díjban részesül. Ez utóbbi esetben legfeljebb egy évig terjedhet a félbeszakítás. A jogszabályi feltételek bármelyikének hiánya esetén a félbeszakítást meg kell szüntetni.
- **Az elzárás végrehajtásának elhalasztása** a bíróság jogköre. Az elzárás megkezdését a bíróság az elítelt kérelmére, fontos okból, legfeljebb három hónappal elhalaszthatja. Ezt elsősorban a kérelmező személyes vagy családi problémái indokolhatják. Amennyiben az elzárás végrehajtása az elítelt életét közvetlenül veszélyezteti, a bíróság három hónapnál hosszabb, de határozott tartamú halasztást is engedélyezhet. A jogszabály az ilyen halasztás maximális időtartamára nem tér ki. Ilyen egészségi probléma esetén arra is van lehetőség, hogy a fentebb említett három hónapos halasztást a bíróság meghosszabbítsa. Ebben az esetben a bíróság igazságügyi orvos szakértői vélemény alapján dönt a kérelemről.

Az elzárás megkezdését bizonyos esetekben a bíróságnak hivatalból el kell halasztania.

- Ilyen eset, ha valaki a tizenkettedik hetet meghaladóan várandós, ekkor a halasztás a szülés várható időpontját követő egy évig tart. Ha azonban a gyermek halva született, vagy meghalt, az elzárást a bíróság felhívására hat héten belül meg kell kezdeni.
- Ugyancsak hivatalból történik a halasztás, ha valaki egy évesnél fiatalabb gyermekét gondozza. Amennyiben a gyermek tartósan, vagy véglegesen kikerül az elítelt gondozása alól, az elzárás végrehajtását haladéktalanul meg kell kezdeni. A jogszabály

arról is rendelkezik, hogy a felsorolt esetekben sem lehet elhalasztani az elzárás megkezdését, ha a halasztás a közrendet, közbiztonságot súlyosan veszélyeztetné, vagy az elzárásra ítélt szökésétől kell tartani.

		szabálysértési elzárás	büntetőjogi elzárás	szabadságvesztés
Tartam	Felnőtt korú	1-60 nap	5-90 nap	3 hónap – 20 év (bizonyos bűncselekmények esetén életfogytig)
	Fiatalkorú	1-30 nap	3 – 30 nap	1 hónap – 5-15 év
Halmazat vagy ismételt elkövetés esetén	Felnőtt korú	halmazati büntetésnél, ismételt elkövetésnél egyes feltételek mellett 90 nap, elkövetés más speciális eseteiben 75 nap	halmazati emelt felső határ nincs	bűnszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén 25 év
	Fiatalkorú	halmazati büntetésnél 45 nap	halmazati emelt felső határ nincs	7 év 6 hó – 20 év
elévülés		1 év a határozat jogerőre emelkedésétől, illetve két éves objektív határidő	5 év a határozat jogerőre emelkedésétől	büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével.

10. A reintegrációs őrizet

10.1. Elrendelése:

A reintegrációs őrizet elrendelésére a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.

A reintegrációs őrizet elrendelését a szabadságvesztés végrehajtása alatt egy alkalommal az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet – értékelő véleményével és javaslatával – tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bírónak.

A reintegrációs őrizet elrendelése esetén a büntetés-végrehajtási bíró jelöli ki az elítélt tartózkodási helyéül szolgáló lakást. A végzésben meghatározza, hogy a kijelölt lakás és a hozzá tartozó bekerített hely milyen – elsősorban a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítását szolgáló, munkavégzési vagy gyógykezelési – célból és milyen időtartamban hagyható el.

Az elrendelés feltételei:

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt,

- aki azt vállalja és **gondatlan** bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,
- vagy ha **szándékos bűncselekmény** elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor
 - ✓ nem a Btk. záró részében meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,
 - ✓ első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és
 - ✓ öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

Szándékos bűncselekmény elkövetése esetén minden feltételnek teljesülnie kell (konjunktív feltétel).

10.2. A reintegrációs őrizet időtartama

- legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,
- egyebekben legfeljebb tíz hónap.

A reintegrációs őrizetben töltött időtartam a szabadságvesztésbe beszámít.

10.3. Kizáró okok:

- az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
- a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
- az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
- a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan,
- a bíróság a kiutasításáról rendelkezett.

10.4. A reintegrációs őrizet előterjesztése:

A bv. intézet a reintegrációs őrizet esedékessége előtt három hónappal megvizsgálja, hogy a reintegrációs őrizet feltételei adottak-e, és hogy az elítélt esetében nem állnak-e fenn kizáró okok.

Ha a bv. intézet előterjesztést kíván tenni az elítélt reintegrációs őrizetének elrendelésére, a reintegrációs tiszt tájékoztatja az elítéltet a reintegrációs őrizet feltételeiről és szabályairól, továbbá írásban nyilatkoztatja arról, hogy a vállalja-e a reintegrációs őrizet feltételeit.

Ha az elítélt vállalja a reintegrációs őrizet feltételeit, a BFB a javaslatétel előtt az elítéltet meghallgatja. Ennek során meg kell kérdezni az elítéltet a szabadulást követő terveiről, továbbá a BFB felhívja az elítéltet arra, hogy öt napon belül jelölje meg azt a Magyarország területén található lakást, amely a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként szolgálhat, továbbá annak a személynek a nevét és elérhetőségét, aki a lakásnak az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazására való alkalmasságának a felmérése során a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel kapcsolatot tart.

Az elítéltet tájékoztatni kell arról, hogy ha a megjelölt ingatlan nem a saját tulajdonában vagy használatában van, a tulajdonosnak vagy lakáshasználatra jogosultnak az írásos befogadó nyilatkozatát harminc napon belül mutassa be.

A meghallgatásról és az elítéltnek a lakás megjelölése, valamint a Bv. tv. 187/B. § (4) bekezdésében foglaltak elmulasztása következményeire való figyelmeztetéséről jegyzőkönyvet kell felvenni, és abban rögzíteni kell az elítéltnek a figyelmeztetés tudomásul vételére vonatkozó nyilatkozatát, amelyet az elítélt saját kezűleg aláír.

Ha az elítélt a megadott határidőben a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként kijelölhető lakást nem jelöl meg, a bv. intézet a reintegrációs őrizet elrendelése iránti előterjesztést mellőzi.

A lakás megjelölését követően a bv. intézet megkeresi a kijelölendő lakás elhelyezkedése szerint területileg illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt. (környezettanulmány készítése, elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának vizsgálata)

Ha a felméréséről készült jegyzőkönyv szerint a reintegrációs őrizet végrehajtására az elítélt által megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazására alkalmatlan, továbbá ha a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonja, az elítélt egy alkalommal megjelölhet egy másik lakást.

Ha az elítélt nem jelölt meg másik lakást vagy az általa ismételten megjelölt lakás is alkalmatlan az elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazására, a bv. intézet a reintegrációs őrizet elrendelése iránti előterjesztést mellőzi.

10.5. A reintegrációs őrizet megszüntetése:

A bv. szerv vezetője a reintegrációs őrizet megszüntetéséről haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónál, ha annak tartama alatt

- végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntetőügyről érkezik értesítés,
- az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi,
- a kijelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlanná vált,
- vagy a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonta, és az elítélt nem tud megjelölni másik olyan lakást, amely a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként kijelölhető lenne.

A reintegrációs őrizet megszűnik

- a reintegrációs őrizet elrendeléséről szóló határozatban megjelölt napon, külön rendelkezés hiányában a Bv. tv. 187/A. § (1a) bekezdésében meghatározott tartam elteltével,
- az elítélt halálával, egyéb végrehajtást kizáró ok bekövetkezése esetén a bv. intézetnek az erről való hivatalos tudomásszerzése napjával,
- feltételes szabadságra bocsátás esetén az azt elrendelő határozatban megjelölt napon, ha az eltér az *a)* pontban meghatározott időponttól,
- az elítélt ismeretlen helyre távozásával a reintegrációs őrizet megszüntetéséről rendelkező határozatban megjelölt napon,
- a reintegrációs őrizet büntetés-végrehajtási bíró általi megszüntetésének napjával.

Az elítélt a reintegrációs őrizet utolsó napján köteles megjelenni abban a bv. intézetben, amelyből szabadult, az elektronikus távfelügyeleti eszközök leadása és a szabaduló igazolás átvétele céljából. Az átvételkor jegyzőkönyvet kell felvenni az elektronikus távfelügyeleti eszközök hiánytalan meglétéről, állapotáról, az esetleges károkozásról.

11. Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása

A büntetés szigorának elsősorban a büntetés tartamában kell kifejeződni. Az ennek (továbbá a bűnelkövető előéletének, személyiség-jegyeinek, a végrehajtás zavartalansága szempontjából figyelembe veendő egyéb körülményeknek) megfelelően kialakított és az idő múlásával enyhíthető végrehajtási követelmények pedig hatással vannak az elítélt intézeten belüli mindennapi életére, jogaira, azok gyakorlására, illetve azok korlátjaira. A végrehajtás progresszivitása a börtönviszonyoknak a szabad élethez való fokozatos közelítése alkalmas arra, hogy feloldja a tett-központú ítélkezés (a büntetést és annak tartamát az elkövetett cselekmény súlya határozza meg) és a személyiségközpontú végrehajtás (figyelembe veszi az elkövető személyiségjegyeit, magatartását, szociális háttérét) közötti ellentmondást.

A magyar büntetés-végrehajtási jogi szabályozásba az 1993. évi XXXII. törvény emelte be az enyhébb végrehajtási szabályok (továbbiakban: EVSZ) alkalmazásának lehetőségét, amelynek egyes elemei közelítenek az Európában elterjedt úgynevezett „fél-szabad” vagy „félíg nyitott” végrehajtási struktúrához, rendhez. Az intézmény hazai alkalmazása 1998-ig az elítélti állomány csaknem 10%-ra kiterjedt, azóta kivételes, csak a fogház és börtön fokozatú, csekély biztonsági kockázattal rendelkező, együttműködő elítéltek részesülhetnek ennek az intézménynek kedvező fogvatartási feltételeiben.

11.1. Fogalma

Bv. Kódex alapján „A fogház, illetve a börtön végrehajtásának általános szabályainál enyhébb végrehajtási szabályok akkor alkalmazhatók, ha – különösen az elítélt személyiségére, előéletére, életvitelére, családi körülményeire, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára tekintettel – a szabadságvesztés célja az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásával is elérhető, és az enyhébb büntetés-végrehajtási szabályok alkalmazása a büntetés-végrehajtás biztonságát nem veszélyezteti.”

Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának engedélyezése, illetőleg alkalmazásuk megszüntetése a büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe tartozik.

11.2. Kezdeményező lehet

- reintegrációs tiszt saját elhatározásából vagy előjárói utasításra,
- az elítélt vagy védője

A reintegrációs tiszt a bv. ügyet továbbítja a nyilvántartási szakterületnek.

11.3. Kizáró okok

Enyhébb végrehajtási szabályok nem alkalmazhatók, ha

- az elítélt a szabadságvesztésből – a letartóztatásban és a bűnügyi felügyeletben töltött időt is beszámítva - a feltételes szabadságra bocsátásig esedékes időtartam felét nem töltötte le,
- az elítélt a szabadságvesztésből börtönfokozatban legalább hat hónapot, fogházfokozatban legalább három hónapot nem töltött le,
- az elítélt a törvény értelmében, vagy a bíróság határozata folytán nem bocsátható feltételes szabadságra,
 - a bíróság jogerős ügydöntő határozatában fegyházbüntetésre ítélt elítélt a szabadságvesztés fokozatának enyhítésével tölti a büntetését,

- az elítélt ellen szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás van folyamatban, és az a bíróság, illetve ügyészség, amely előtt a büntetőeljárás folyamatban van, a büntetőeljárás eredményének veszélyeztetése okán nem járult hozzá ahhoz, hogy az elítélt a bv. intézetet őrzés nélkül elhagyhassa,
- az elítélttel szemben egyidejűleg több szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, és a büntetések nincsenek összbüntetésbe foglalva.

11.4. Ügymenet

Előkészítés

A nyilvántartási szakterület az előkészítő eljárásban nyilatkozik arról, hogy az EVSZ alkalmazásának van-e jogszabályi akadálya. A nyilvántartási szakterület véleményének rögzítését követően a bv. ügyet továbbküldi a büntetés-végrehajtási osztály felé. Amennyiben a nyilvántartási szakterület adatai szerint az EVSZ alkalmazásának jogszabályi akadálya van, az osztályvezető erről a körülményről az elítéltet, ha az eljárást az elítélt védője kezdeményezte, a kezdeményezőt, illetve az elítéltet is tájékoztatja, egyben nyilatkoztatja, hogy kéri-e az eljárás lefolytatását. Az elítélt pozitív válasza esetén a reintegrációs tiszt a nyilatkozatot megküldi a nyilvántartási szakterületnek és a FANY-ban kezdeményezi az eljárást. Ha az elítélt a kérelmet visszavonja, az osztályvezető a bv. ügyet lezárja, ellenkező esetben az eljárást folytatni kell. Ha nincs kizáró ok, az osztályvezető irányítási jogkörében eljárva gondoskodik a különböző szakterületek, illetve nyilvántartási szakterület a külső szervek véleményének (környezettanulmányok) beszerzéséről.

Véleményezés

A bv. ügy kezdeményezője, véleményezői, valamint a bv. intézet parancsnoka az előterjesztés során kiemelt gondossággal és szakszerűen mérlegelik azon elítéltekről beszerzett információkat, akik a következő bűncselekmények elkövetése miatt töltik szabadságvesztés büntetésüket:

- a. minden olyan bűncselekmény, melyet bűnszervezet tagjaként követtek el;
- b. emberölés;
- c. a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények;
- d. közveszély okozása;
- e. közérdekű üzem működésének megzavarása;
- f. terrorcselekmény;
- g. légi jármű hatalomba kerítése;
- h. robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés;
- i. lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés;
- j. közveszéllyel fenyegetés;
- k. kábítószer-kereskedelem;
- l. kábítószer birtoklása;
- m. kóros szenvedélykeltés;
- n. kábítószer készítésének elősegítése;
- o. kábítószer-prekurzorral visszaélés;
- p. új pszichoaktív anyaggal visszaélés;
- q. rablás;
- r. kifosztás.

A kiemelt gondossággal történő szakszerű mérlegelés során a bűnisméltés, valamint rendkívüli esemény kockázatának csökkentése és bekövetkezésének megelőzése érdekében különös súllyal kell figyelembe venni a következőket:

- a. a fogvatartott által elkövetett bűncselekmény(ek) súlyát, elkövetési módját;

- b. a nagy nyilvánosságot kapott és komoly közfelháborodást keltő, súlyos bűncselekményeket;
- c. a fogvatartottnak a szabadságvesztés megkezdése előtti életmódját, különös tekintettel az alkohol- és kábítószer fogyasztásra;
- d. a szabadságvesztés büntetés megkezdésére történt felhívás teljesítését;
- e. az esetleges korábbi szabadságvesztés(ek) során tanúsított magatartást, ideértve az intézeten kívül töltött időt is;
- f. a fogva tartás alapjául szolgáló, bírói ügydöntő határozatban meghatározott szabadságvesztés tartamát;
- g. a szabadságvesztésből még hátralévő idő mértékét;
- h. alkalmazott-e a bíróság jelen, illetve korábbi ügydöntő határozatában kitiltást, kiutasítást;
- i. a fogvatartott külső kapcsolatainak ismert személyi, életmódbeli, anyagi körülményeit;
- j. az intézet elhagyásakor milyen módon biztosított az elítélt lakhatása és ellátása;
- k. szükség szerint az orvos, pszichológus véleményét.

Az elítélt rossz szociális helyzete az előterjesztésnek nem akadálya, de mérlegelés tárgyát kell, hogy képezze. Az ügyet a beérkezett információk összegzése után a büntetés-végrehajtási osztályvezető terjeszti a parancsnok elé. A nyilvántartási szakterület a parancsnoki előterjesztést és a külső szervektől beérkezett véleményeket - az ügykezelés szabályai szerint - továbbítja a büntetés-végrehajtási bírónak (a továbbiakban: bv. bíró). Az előterjesztéshez csatolni kell az ítéletkiadmányt, annak hiányában a bírói értesítés fénymásolatát.

Bírói meghallgatás

A meghallgatás napján - az eljárás időtartamára tekintettel - a nyilvántartási szakterületnek ismételt meg kell vizsgálnia, hogy az EVSZ alkalmazásának van-e jogszabályi akadálya, amelyről a bv. bírót szóban tájékoztatni kell. A lakó-, illetve tartózkodási hely szerint illetékes rendőrkapitányságot írásban értesíteni kell arról, hogy az elítélt esetében a bv. bíró az EVSZ alkalmazását rendelte el és ezért az intézet az elítéltet rendszeresen eltávozásra fogja bocsátani.

11.5. EVSZ alkalmazásának felfüggesztése

A parancsnok az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását felfüggesztheti, ha az elítélt az eltávozással, illetőleg a büntetés-végrehajtási intézeten kívüli munkavégzéssel kapcsolatos magatartási szabályokat ismételtelen vagy súlyosan megszegi, így különösen, ha az eltávozásról önhibájából nem az előírt időn belül tér vissza, vagy más súlyos fegyelemsértést követ el, illetve az előbb felsorolt törvényi kizáró okok bekövetkeznek, és a megszüntetés iránt haladéktalanul előterjesztést tesz a bv. bírónak.

11.6. A végrehajtási szabályok enyhítése

Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása esetén az elítélt

- a) huszonnégy órát, kivételesen negyvennyolc órát meg nem haladó időre havonta legfeljebb négy alkalommal eltávozhat a bv. intézetből azokon a napokon, amelyeken nem végez munkát,
- b) a személyes szükségletére fordítható pénzt készpénzben is megkaphatja, és azt a bv. intézeten kívül költheti el,
- c) a látogatóját a bv. intézeten kívül is fogadhatja,
- d) felügyelete mellőzhető, amikor a bv. intézeten kívül dolgozik.

Az eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít. Az elítélt köteles bejelenteni, hogy az eltávozás ideje alatt hol tartózkodik.

Ha az elítélt az eltávozással vagy a bv. intézeten kívüli munkavégzéssel kapcsolatos magatartási szabályokat ismételten vagy súlyosan megszegi - így különösen, ha az eltávozásról önhibájából nem az előírt időn belül tér vissza, vagy más, súlyos fegyelemsértést követ el - a bv. intézet parancsnoka felfüggeszti az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását, és előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak az enyhébb végrehajtási szabályok megszüntetése iránt.

A bv. intézetet elhagyó elítélt részére Igazolványt kell átadni, amely az elítélt személyazonosságának igazolására szolgál, és amely őt feljogosítja a bv. intézetből való ki-, illetve a bv. intézetbe való belépésre. Az Igazolványt az elítélt bv. iratai között kell tárolni. Az eltávozás arra a tartózkodási helyre engedélyezhető, amely a bv. intézet nyilvántartásában rögzítésre került, és amelyről az illetékes külső szerv(ek) az eljárás során korábban véleményyt (környezettanulmányt) készített(ek).

Az Igazolványban pontosan (település, utca, házsám, emelet, ajtó) fel kell tüntetni azt a helyet, ahova az elítélt - nyilatkozata szerint - engedéllyel távozni kíván. Abban az esetben, ha az elítélt számára a távollét idejére több tartózkodási helyet engedélyeztek, az Igazolványban valamennyit pontosan fel kell tüntetni és meg kell jelölni, hogy az adott helyen milyen időpontban fog tartózkodni. Ha a megadott címeket és időpontokat hely hiányában az Igazolványba nem lehet bejegyezni, az eltávozás idejére az elítéltet a FANY-ból kinyomtatható eltávozási engedéllyel kell elbocsátani és azon a fentieket fel kell tüntetni. Ebben az esetben az eltávozási engedélyre az elítélt fényképét fel kell ragasztani és a fényképet, valamint az eltávozási engedélyt a bv. intézet pecsétjével kell ellátni.

Ha az elítélt kitiltás hatálya alatt áll, a nyilvántartási szakterület az Igazolványon a kitiltásra vonatkozó bírói rendelkezést feltünteti. Amennyiben az elítélt a lakó-, illetve tartózkodási helyétől eltérő címre távozik, az általa közölt hely szerint illetékes rendőrkapitányságot ennek tényéről és időpontjáról értesíteni kell.

12. Átmeneti részleg

12.1. Az átmeneti részleg és a behelyezés feltételei

A Bv Kódex a hosszú – 5 év, vagy ennél hosszabb - szabadságvesztésre ítélt szabadulásra való felkészítését az átmeneti részlegre helyezéssel könnyíti meg. Célja az, hogy csökkentse a hosszú tartamú szabadságvesztésből fakadó ártalmakat és segítséget nyújtson a szabadulást követő beilleszkedéshez. A pszichológiai vizsgálatok ugyanis azt igazolják, hogy a hagyományosan zárt börtönrendszerek ártalmas hatásainak (ún. „prizonizációs ártalmak”) köszönhetően nagyjából öt év eltelte után egy funkcionális pszichoszindróma megjelenésére lehet számítani. Fő tünetei: érzelmi, önértékelési zavarok, gondolkodási, kapcsolatteremtési nehézségek, a valóságérzet elvesztése, az agresszivitás megnövekedése.

Azt az elítéltet, aki büntetését fegyház- vagy börtönfokozatban tölti és a szabadságvesztésből legalább öt évet kitöltött, a társadalomba való beilleszkedés elősegítése érdekében, a várható szabadulása előtt legfeljebb két évvel átmeneti részlegre lehet helyezni.

Az átmeneti részlegbe helyezés feltételeit az elítélt várható szabadulása előtt két évvel meg kell vizsgálni.

A bv. intézet a döntés megalapozása érdekében az elítélt életvitelére és közbiztonsági kockázatára vonatkozó rendőri jelentés készítése céljából megkeresheti az elítélt által az eltávozásra megjelölt lakcím, illetve tényleges tartózkodási hely szerint illetékes rendőrkapitányságot.

Az elítélt átmeneti részlegre helyezhetőségéről a BFB javaslatára a bv. intézet parancsnoka határozattal dönt.

Az átmeneti részlegre helyezésről való nemleges döntés esetén a határozat meghozatalától számított hat hónap elteltével az elítélt vagy a védője – egy alkalommal – kérelmet nyújthat be az átmeneti részlegre helyezés érdekében.

Az elítélt a személyes szükségletre fordítható összeget vagy annak egy részét készpénzben is megkaphatja. Az átmeneti részlegbe helyezésről a bv. intézet székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt értesíteni kell.

12.2. Az átmeneti részleg többletjogosultságai

Az átmeneti részlegen az elítéltre irányadó büntetés-végrehajtási szabályok enyhíthetők, így különösen az elítélt

- a) kimaradása, továbbá jutalomként eltávozása engedélyezhető,
- b) részt vehet a bv. intézeten kívüli munkáltatásban,
- c) életrendjének a meghatározottsága csökkenthető,
- d) a bv. intézet kijelölt területén szabadon mozoghat,
- e) a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel rendszeresen tarthat kapcsolatot a 185. § (2) bekezdés c) és d) pontjában meghatározott időtartamot megelőzően is.

Az eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít. Az átmeneti részlegre helyezés megszüntethető, ha az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét súlyosan megsérti. A büntetés-végrehajtás rendje súlyos megsértésének minősül különösen az olyan fegyelemsértés, amely miatt az elítélttel szemben magánelzárás fenytést szabtak ki vagy büntetőeljárás indult.

Megszüntetés esetén az elítélt átmeneti részlegbe való újabb helyezésére egy év eltelte előtt akkor kerülhet sor, ha az újabb büntetőeljárás során az elítéltet felmentették vagy az eljárást

vele szemben megszüntették. Feltételes szabadságra bocsátásról való döntéshez készített előterjesztésben az átmeneti részlegbe helyezéshez készült véleményt ki kell egészíteni az elítélt átmeneti részlegben tanúsított magatartásának az értékelésével.

Az átmeneti részlegbe helyezett elítélt rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 103. § (2) bekezdése figyelembevételével a 40. § (3) bekezdésében foglaltak az irányadók azzal, hogy az elítélt eltávozásra összesen tizenöt nap időtartamra engedhető.

13. Az intézet kötelezettségei, nyomtatványok használata a szabadítási eljárás során

13.1. A szabadítás

A szabadítás valamennyi formájának közös jellemzője, hogy **az elítélt a bv. intézet elhagyásával visszaszerzi személyes szabadságát és visszanyeri mindazokat az állampolgári jogait, amelyek gyakorlásában a szabadságvesztés korlátozta, vagy amelyek ez idő alatt szüneteltek** – hacsak ítélet, vagy jogszabály további korlátozásokat nem tartalmaz – ezenkívül **megszűnnek büntetés-végrehajtási kötelezettségei és jogai.**

13.2. A szabadítás ideje és szabályai

Azt az elítéltet

- aki szabadságvesztését kitöltötte, annak **utolsó napján,**
- akit feltételes szabadságra bocsátottak, annak **esedékessége napján,** kivéve, ha a nem jogerős végzés ellen az ügyész az esedékesség napjáig fellebbezést jelentett be,
- akinek szabadságvesztését félbeszakították, a **határozat megérkezésének napján vagy a határozatban megjelölt napon,**
- akinek a szabadságvesztés hátralévő részét kegyelemből elengedték vagy mérsékelték, a **jogszabályban vagy a kegyelmi döntésben megállapított napon,**
- akinek ügyében a Kúria felülvizsgálati eljárás, illetve a törvényesség érdekében lefolytatott jogorvoslati eljárás vagy jogegységi eljárás keretében szabadlábba helyezéséről határoz, a Kúria **határozata kihirdetésének napján** szabadon kell bocsátani.

Nem szabadítható az elítélt, ha további szabadságvesztés, előzetes letartóztatás, elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés, kiadatási letartóztatás, ideiglenes kiadatási letartóztatás, átadási letartóztatás, ideiglenes átadási letartóztatás, ideiglenes végrehajtási letartóztatás, szabálysértési elzárás, illetve idegenrendészeti őrizet vár végrehajtásra (*végrehajtásra váró fogvatartás van elrendelve*).

A szabadon bocsátást megelőző szabadítási eljárás legfeljebb két munkanapig tarthat. Az elítéltet olyan időpontban kell szabadítani, hogy - az utazási körülményeket figyelembe véve - lehetőleg még ugyanazon a napon a lakó- vagy tartózkodási helyére megérkezzenek.

13.3. Értesítés a szabadításról

A szabadon bocsátásról három napon belül **értesíteni kell:**

- az első fokon eljáró bíróságot vagy az összbüntetésről első fokon határozatot hozó **bíróságot,**
- a szabaduló lakó- vagy tartózkodási helye szerint **illetékes rendőrkapitányságot,**
- gondok alá helyezett szabaduló esetében a **gondnokot.**

A szabadítást közlő értesítés a 141. § (1) bekezdés *a), b) és d)* pontja esetén tartalmazza

- az elítélt nevét, születési idejét és helyét, anyja nevét,
- az első fokon eljáró bíróság megnevezését és ítéletének számát,
- a bűncselekmény megnevezését,
- a szabadságvesztés tartamát,

- a szabadulás napját,
- összbüntetésnél az összbüntetésbe foglalt ítéleteket hozó első fokú bíróságok megnevezését, ítéleteik ügyszámát, keltét, a szabadságvesztés tartamát és lejárátát,
- feltételes szabadságra bocsátáskor a szabadságvesztés utolsó napját, a feltételes szabadság kezdő és lejárati napját, az engedélyező bíróság megnevezését, a határozat számát,
- kegyelem esetén a határozat számát és rendelkező részének tartalmát.

Feltételes szabadságra bocsátáskor a feltételes szabadságra bocsátásról döntést hozó **bv. bírót**, a feltételes szabadságra bocsátás mellett elrendelt pártfogó felügyelet esetén az elítélt lakó- vagy tartózkodási helye szerint **illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt** is értesíteni kell. **A bv. intézetnek az elítélt soron kívüli szabadítása érdekében faxon, elektronikus úton érkezett értesítéseket a rendelkezésre jogosult bírósággal, ügyszéssel haladéktalanul, rövid úton egyeztetni kell**, egyidejűleg kérni kell az eredeti irat soron kívüli megküldését. Az elítéltet az egyeztetés esetleges sikertelensége esetén is szabadítani kell. A fenti eljárást kell alkalmazni minden postai úton sérülten, bontottan érkezett vagy kétes eredetű, esetleg nem egyértelmű rendelkezést tartalmazó iratok esetében is.

13.4. Eljárás szabadulás esetén

A szabadítási eljárás során az elítéltnak ki kell adni a letétben lévő tárgyait, valamint letéti és keresményi pénzét, melyek átvételét az elítéltnak aláírásával igazolnia kell. A szabaduló elítélt érték- és egyéb letéti tárgyait átveszi. Az átvételt a szelvényen aláírásával elismeri. A letéti pénzt (és elszámolt munkadíját) a szabaduló elítéltnak pénztárbizonylaton kell kiadni. Az átvétel tényét a pénztárbizonylatra az elítélt aláírásával ismeri el.

13.5. A szabadulási igazolás

- a) a szabaduló nevét, születési idejét és helyét, az anyja nevét,
- b) a szabadulás utáni lakó- vagy tartózkodási helyét,
- c) a bírósági ítélet adatait (ügyszám, a kiszabott büntetés és a közügyektől eltiltás tartama),
- d) a szabadítás jogcímét és időpontját,
- e) a jelentkezési kötelezettségeket,
- f) a pártfogó felügyelet lejárta napját, és a bíróság által megállapított külön magatartási szabályokat,
- g) feltételes szabadságra bocsátás esetén a szabadságvesztés végrehajtásának utolsó napját, a feltételes szabadság lejárta napját, az engedélyező bíróság megnevezését, a határozat számát,
- h) a szabadságvesztés végrehajtásának idejét,
- i) a szabadságvesztés végrehajtása alatt a munkáltatásban részt vett elítélt által betöltött munkaköröket, azok időtartamát, és - öt évre visszamenőleg - az évenkénti munkadíját, tartalmazza.

Ha szabadulónak nincs pénze, akkor segély: utazási (MÁV) és készpénz ami az alapmunkadíj 10%-a. Ha nincs ruhája az évszakknak megfelelő ruházatot kell biztosítani, + tiszta ruhát kell kiadni.